

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermenistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dinc müstəvidə həllinin indiye qədər mümkün olmaması işğalçı Ermənistanın konfliktlə bağlı qeyri-konstruktiv mövqe sərgiləməsindən birbaşa qaynaqlanır. Belə görünür ki, Ermənistanda müxtəlif vaxtlarda baş verən hakimiyyət dəyişikliklərinə rəğmən, bu ölkədə qeyri-konstruktiv mövqedən geri çəkilmək istiqamətində də hansısa əməli addım atılmayıb.

Başqabir maraqlı məqam isə bundan ibarətdir ki, Ermənistan rəhbərləri arasında baş nazir Nikol Paşinyan qədər avantürüst şəxs olmayıb. Çünki bu şəxs dedikləri daim bir-birilə ziddiyyət təşkil edir və münaqişənin dinc yolla həllinə ciddi əngəl yaradır. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, bu məsələyə Prezident İlham Əliyev İtaliya həkimi Sercio Mattarella ilə mətbuata bəyanatlarla çıxış edərkən də toxunub: "Ermənistan tərəfindən çox məyusedici və bir-birini inkar edən ziddiyyətli bəyanatlar səslənir. Ermənistan rəhbəri bir dəfə demişdi ki, Dağlıq Qarabağ Ermənistandır. Ondan sonra demişdir ki, Dağlıq Qarabağ müstəqil dövlətdir. Hər ikisi həqiqəti əks etdirmir. Dağlıq Qarabağ Azərbaycandır. Bunu tarix, beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri göstərir. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, o cümlədən Dağlıq Qarabağ daxil olmaq şərtilə bütün dünya tərəfindən tanınır və qəbul edilir. Ona görə münaqişə yalnız beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində öz həllini tapmalıdır". Amma erməni tərəfi hələ də bu realığı qəbul etməkdə çətinlik çəkir. Məhz belə bir vaxtda Nikol Paşinyan Qarabağda dair növbəti avantürüst bəyanatla çıxış edərək, faktiki olaraq danışıqlar prosesini pozub. Belə ki, o, Ermənistanın İctimai Televiziyasına müsahibəsində işğal edilmiş ərazilərin Azərbaycana qaytarılmasını istisna edib. Paşinyan birmənalı şəkildə deyib ki, işğal edilmiş ərazilərin qaytarılması barədə Azərbaycanla danışıqlar aparmaqdan imtina edir. Beləliklə, Paşinyan növbəti dəfə danışıqlar prosesini pozur, faktiki olaraq danışıqların davamını istisna edir. Özü də bunları Münhen görüşündən sonra edir və faktiki olaraq savaştan başqa çıxış yolu qoymur. Ermənistanın keçmiş baş naziri Qrant Baqratyan isə bu durumda ölkəsini böyük fəlakətin gözlədiyini vurğulayıb. Baqratyan Bakının siyasi

arenada əldə etdiyi uğurları və hərbi gücünü nəzərə alaraq, yaxın vaxtlarda genişmiqyaslı hücumlara başlayacağını dilə gətirib: "Azərbaycan hücumu keçib Qarabağı qaytaracaq. Bu faktır. Amma bizim üçün daha pis ssenari bundan sonra başlayacaq. Qarabağı qaytarandan sonra Azərbaycan Ermənistanın da bir hissəsini ələ keçirə bilər". Keçmiş baş nazir qeyd edib ki, Azərbaycan ordusunun zərbə gücü Ermənistan ordusundan ən azı 2-3 dəfə çoxdur.

Rusiyanın tanınmış tarixçilərindən biri, hərbi-siyasi analitik Oleq Kuznetsov da Paşinyanın avantürüst mövqeyinin savaşı tətiklədiyini düşünür. O qeyd edir ki, Paşinyanın hərəkətləri onun güvənə biləcək bir şəxs olmadığını açıq şəkildə meydana qoyur. Ekspert vurğulayır ki, elə Münhen debatında Paşinyanın Xocalı soyqırımını ilə bağlı dedikləri onun nə dərəcədə avantüraya meyilli biri olduğunu göstərir. Məsələ burasındadır ki, Paşinyan Münhendə debat zamanı Xocalı məsələsinə dair Azərbaycanın sabiq prezidenti Ayaz Mütəllibovun demədiyi fikirləri səsləndirib və bu faciəni guya azərbaycanlıların özünün törətdiyini iddia etmişdi. Amma Münhenə qayıtdıqdan sonra Paşinyan Xocalı soyqırımını rusların həyata keçirdiyini bəyan etməyə başlayıb. Münhen Təhlükəsizlik Konfransından qayıtdıqdan sonra Paşinyan Xocalı soyqırımını məsuliyyətinə sələflərinin və ümumiyyətlə ermənilərin üzərindən atmaq üçün bir status paylaşmış. Status belədir: "Fakt olaraq qalır: Xocalıda azərbaycanlıların qırılmasını Azərbaycanlı ermənilərlə ortaq heç nəyi yoxdur, bunu Rusiyanın 366-cı alayı edib. Bu faciədə bizim günahımız yoxdur". Bundan təxminən bir neçə dəqiqə sonra isə Paşinyan ciddi siyasi səhvə yol verdiyini anlayıb və paylaşıb. Əvvəzində isə bu sözləri saxlayıb: "Fakt olaraq qalır".

Qeyd edək ki, sözügedən statuslar skrin edilərək erməni mediasında paylaşılıb.

Paşinyanın daha bir ziddiyyəti - Xocalı ruslar törədib, Münhendə Mütəllibovun üzərinə atmaq istəmişdi...

Məsələyə münasibət bildirən Oleq Kuznetsov isə bildirir ki, Xocalı qətləminin erməni cəlladları tərəfindən deyil, guya ruslar tərəfindən törədildiyini deyən Nikol Paşinyanın növbəti dəfə özünü gülünc vəziyyətə saldığını: "Xocalı hadisələri ilə bağlı 2016-cı ildə rus və ingilis dillərində işıq üzü görmüş "Transmilli erməni terrorizmi tarixi - XX əsrdə" kitabımda detallı olaraq bu soyqırım təşkil edən qüvvələrdən və onların başında duranlardan yazmışam. Paşinyan qismən haqlı olaraq Xocalıdakı cinayətlərə görə məsuliyyəti Qarabağ ermənilərinə aid etmədiyi söyləyir. Soyqırımın əsas günahkarları üç etnik erməni olan ABŞ vətəndaşının - Monte və Markar Melkonyan və Jirair Səfilyanın Livan, Suriya, İordaniya əsilli ermənilərdən yaratdığı "Arabo batalyonu" adlı qansuz silahlı qruplaşmaya daxil olan ermənilərdən ibarət beynəlxalq terrorçular olub. Qeyd edim ki, adı çəkilən Jirair Səfilyan 2016-cı ildə Ermənistanda çevriliş etməyə cəhd göstərən "Sasna Tsrer" qruplaşmasına rəhbərlik edir". Kuznetsovun sözlərinə görə, Xocalı qətləminin əsas qüvvəsi çox sayda etnik erməni özündə cəmlənən, Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri, general-mayor Seyran Ohanyanın komandanlığı altında tapşırıqları yerinə yetirən 366-cı motoatıcı alayın 2-ci batalyonu idi. Onlar əsasən Ermənistanın yerli sakinləri idi. Ohanyan Qarabağ ermənisi olsa da, atası azərbaycanlı idi: "Nikol Paşinyan-

nın 366-cı motoatıcı alayın ruslara aid olduğunu dilə gətirməsi böyük siyasi səhvdir. 25 fevral 1992-ci il tarixindən etibarən bu alay MDB Birgə Silahlı Qüvvələrinin bir hissəsi idi, baxmayaraq ki, Rusiya Baş Qərargahının komandanlığına təhvil verilərək Orenburq vilayətinə dislokasiya olunmalı idi. Həmin vaxt alayın rus komandanlığının tərkibinə təhvil verilməsi barədə bir əmr də verilməmişdi, amma bu baş tutmadı. Məsələnin maraqlı hissəsi ondan ibarətdir ki, 25 fevral 1992-ci il çərşənbə axşamı idi. Alayın yeni növbətçi stansiyaya təhvil verilməsi martın 2-si bazar ertəsi günü başlamalı idi. Seyran Ohanyan bu barədə alay komandanlığından bir gün əvvəl, fevralın 24-də - bazar ertəsi günü müşavirə zamanı xəbər tutmuşdu.

Ohanyan gözəl başa düşürdü ki, artıq erməni separatçıların martın 2-dən etibarən bu alaydan silah-sursat bazası kimi istifadə edə bilməyəcək. Məhz bu səbəbdən o öz tabeliyində olan 366-cı motoatıcı alayın 2-ci bölüyünü təcili olaraq Xocalıya tərəf aparır və əsas məhəddici qüvvə kimi istifadə edir. Ohanyan və onun bu bölükdən olan bir neçə erməni əsilli zabiti Melkonyan-Səfilyan silahlı birləşməsinə qatılıb. Rusiyalı tarixçi "axar" portalına bildirib ki, həmin ərəfədə 366-cı alayın bir hissəsi əmrə uyğun olaraq Vazianidəki Rusiya hərbi bazasına çəkilirdi və martın 10-da ümumiyyətlə dağıldı, bu alayın zabitlərindən heç biri Rusiya

Silahlı Qüvvələrinə qəbul edilmədi. Xocalı cinayətlərinin utanc pərdəsinə bürünmüş 366-cı motoatıcı alay hazırda da mövcud deyil: "Paşinyan növbəti dəfə özünü biabır etdi. Bu statusu yazmamışdan qabaq gerek o, heç olmasa, Vikipediyanı açıb oxuyardı. Ən azından, təqaüddə olan Seyran Ohanyana da zəng edib soruşa bilərdi". Bütün bunlar bir daha Paşinyanın hansı yuvanın quşu olduğunu aydın şəkildə təsvir etməyə imkan verir. Erməni mediası yazır ki, Paşinyanın sərəmsəlmələri nəticə etibarilə Rusiyanı Ermənistan-dan daha çox uzaqlaşdırır və onu güclü Azərbaycan qarşısında yalnız qoyur. Bu halda Azərbaycanın qısa müddətdə zəbt olunmuş əraziləri azad etməsi də qəçılmaz sayılır.

Aydındır ki, Rusiyanın əlini Ermənistanın üzərindən çəkməsi İrəvanın durumunu xeyli ağırlaşdıracaq. Belə vəziyyət avtomatik qaydada Qarabağ münaqişəsinin gedişinə də təsir edəcək. Bunu Ermənistanın "1in.am" saytı da xüsusi olaraq qeyd edir: "Aydındır ki, Rusiya bölgədə savaşı önleyəcək mühüm mövqe sahibi kimi çıxış edir. Amma hazırda Rusiya ilə Ermənistan hakimiyyətinin münasibətlərində böhran qeydə alınır. Bu isə yeni Qarabağ savaşını tətikləyə bilər. Buna uyğun olaraq, münaqişənin tənzimlənməsi prosesinə beynəlxalq baxış dəyişməlidir və məsələnin, necə deyirlər, "ərazilərin qaytarılması" prinsipi əsasında "tənzimlənməsi"nin

mümkünlüyü diqqət mərkəzinə gətirilir. Və qan tökülməsindən yayınmaq naminə atılacaq minimal addım, ən azı, danışıqlarda hansısa irəliləyişə nail olmaqdır. Əks halda, ən azı, döyümlük aprel döyüşlərinin yenidən təkrarlanması ehtimalı yüksəkdir. Həmin vaxt döyüşlərin dayandırılmasında Rusiyanın rolunu isə həm Ermənistan, həm də Azərbaycan etiraf edir. Amma o vaxtdan bəri çox şey deyilib.

Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyinə sonra Rusiyanın özünün bölgəyə münasibətində artıq fərq var. Bu fərq indiki vəziyyətdə Ermənistanın lehinə deyil və pisləşən münasibətlər Bakının gücə əl atma ehtimalını yüksəldir. Hər halda, bunları Ermənistanı hakimiyyətinin mütləq şəkildə nəzərə alması çox önəmlidir". Ekspertlər hesab edir ki, Ermənistanın xilası yalnız Azərbaycanla və Türkiyə ilə normal iqtisadi əməkdaşlıq şəraitində mümkün ola bilər. Bu da o zaman mümkün olar ki, ermənilər işğalçılıq siyasətindən, separatizmdən əl çəkib normal qonşuluq münasibətləri qursunlar. Amma indilikdə mövcud Ermənistan rəhbərliyi bu xüsusda müvafiq addımlar atmaq əvəzinə, vəziyyəti daha da kəskinləşdirir.

Tahir TAĞIYEV

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.